

■ GLOSSA

Fusiun en il focus

DA SILVIO CAMENSICH

Talas fusiuns da vischnancas, tantas cun ina ed en ina, na lain nus betg. Nus betg. Prendan gea dimensiuns betg pli da controllar, betg cun noss sistem da controlla da vegl sa cumprovà. Nus lessan er vinavant enavant avoir la controlla absoluta, dain nus or da maun quella da levsenn, avain nus betg in'otra. Nua che nus guardain betg gist, nus guardain schon, ma vesain er betg tut, siglian quellas a nus sur, tut lasuenter sut las lattas or, dasper avain nus mess las lattas fitg fitg da stretg. Pli da stretg na fiss betg pussaivel, fissi uschè giavischavel, betg pli pussaivel. Tup. Manegiais betg er?

Gemeindeverschmelzungen a l'engrossa uschia, Ilanz plus quattordesch rumantschas u quantas, tantas cun ina ed en ina, sche quai vegn bun? Wenn das nur gut kommt? Betg idea. Jau na sun betg persuna dal fatg, also expert, mai na ston ins segir betg contactar, betg dumandar. A nus linguas plaschessan las novas pussaivladads da contacts, nus na temain betg secunda ch'ina vegniss dominante a (sur) l'otra, u esan nus dominas cun high heels e gaischla? Nus betg.

Ussa na vegn jau er betg suenter, vegni discutà cuntravers quasi agressiv davart senn u nunsenn da fusiuns da vischnancas gigantes, ellas garantissan a nus la bilinguitad sco schanza unica, segund ils experts. Betg idea, jau i na sun betg, laschai mai ord il focus, prendai en il focus ils dretgs. Betg naiv da temair ch'ina daventa dabort dominante, ditg autramain surprinda il domini, daventa domina cun gaischla e gaischladas, ed intgins vulan crai jau quai, betg idea, survegnan quels tals betg avunda a chasa u tge?

En la litteratura actuala erumantschaetudestga en in medem cudesch è la bilinguitad gia realisada, gia sa cumprovada. Schauen Sie. Betg pli ina capodovra rumantscha che dat insatge sin sai, fan tuttas, vegn or pli mono, tuttas vegnan or bi, han schanzas unicas da far il spagatun en

litteraturas grondas, là sa posizunar sin medem'au-tezza, auf gleicher Augenhöhe mit den Grossen. La varianta tudestga daspera stat qua, ch'i stess uschiglio in'alfabetisaziun che nus na lessan betg, nus betg. Jau ma smirvegl er che naging da pro cudesch be rumantsch stat si e defenda, regard pretenda.

Per tut datti in temp, i dat in temp da rir e da bragir, per fusiuns da vischnancas uschia èsi ussa vairamain temp. Il Startschuss latiers è schon dà. Grazia. Tuppamain è insatgi stà en la Schusslinie, avain nus in pled per quella?, nus avain qua crai jau mo il silenzi, dentant in mund entir, e sa brischè taffer ils chavels. Jau ma sun anc betg ma posizunà endretg en chaussa pro u contra, jau tactesch, auters fan er durant las discussiuns avant las elecziuns. Finden Sie nicht auch?

Stuain nus star si e defender nossa chaussa, en cas ch'il rumantsch vegniss puspè a la curta? Jau, avessi da vegnir uschè lunsch, sigliss en quest Ilanzplus cun mia Cessna A-37 privata, tant è segir! Ins metta lura bain in memorial al schuldà nunenconuschent e dat ses num al plaz? Jau quint cun Vus.

silvio.camenisch@bluewin.ch